

C. c. 437 ~~4~~ 230

Tabularum Propriarum Statuarum
[Achilleus]
[Paris] 1506.

1) Statius, achilleides.
am. foliis.
Dionysius Areopagita des (Paris), Jean Petit, 1506.
Jean Marchant, Paris
2) Aristoteles, populi frequentissimi
Bas. 1566.

3) Geraldinus, fr., brecolica.
Flores, Thomas Anselmus, 1507.

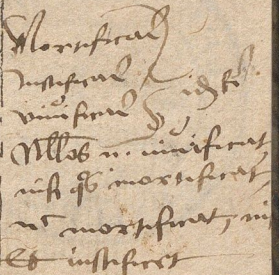
4) Censorinus, de die natali etc.
(Mailand), Joh. Jacobus de Lignis
et fratres, (ca. 1503).

5) Volucris, (fr.), in Aristoteles de
anima libro. Paris. 1537.

D.

MF. (5)

Statius in achilleide

Venundantur in vico diui Iacobi
Sub leone argenteo.

¶ Focaudi moneri tetraſtichon
in achilleiden ſtatit.

Inclſta geſta viri eacide celebrauit homerus:

Aſt adoleſcentis ſtarius aſta canit.

Thebais hunc etiam / culre ſilueq; decorant

Hortulus iſte tamen cultius vber habet.

¶ Totius achilleidos cōpendium.

A chironē thetis ad ſciron ducit achillem

Et (pirrho genito) troiam petit / arte repertus.

¶ Summa Statiane achilleidos.

In primo chirona petit thetis ante precata.

At thetis emonio lycomedi tradit achillem.

Tertius eacide querit: generat quoq; pirrum.

Quartus at occultum pelidem prodit vlix.

Nauigat eacides ad debita pergama quinto.

¶ Argumentum primi Libri achilleidos.

Themate propoſito narrat thetis alma rapinam

Tyndaridis conqueſta: rates ſed vana precatur

Mergere rheteas. alios commenta paratus

Tendit in emoniam carum ablatura magiſtro

Eacide tunc forte feras lethale fugantem.

Ille redit: letuſq; dapum poſt munera matri

Fila mouens canit heroas. nox occupat artus.

LIBER PRIMVS

Lucii papinii Statii achilleidos
Liber primus.

M Agnanimum eacide formidatâq; tonâti
Progenie/ et patrio vetitâ succedere calo

Diua refer: q̄q; acta viri multū indyta cantu
Mæonio: sed plura vacant. nos ire per omnem
(Sic amor est) heroa velis: scyroq; latentem
Dulichia proferre tuba: nec in hestore tracto
Sistere: sed tota iuuenem deducere troia.
Tu modo (si veteres digno depleuimus haustu)
Da fontes mihi phœbe novos: ac fronde secūda
Necte comas: neq; ei aoniū nemus aduena pulso
Nec mea nunc virtis albescūt tempora primis.

Scit dirceus ager: meq; inter prisca parentum
Nomina/ cūq; suo memorant amphione Thebe.
At tu quē longe primū stupet itala virtus/
Graiaq; cui gemine florent vatūq; ducumq;
Certatim laurus: olim dolet altera vinci:
Da veniā: ac trepidū patere hoc sudare parūper
Pulvere. te longo nec dum fidente paratu
Molimur: magnusq; tibi preludat achilles.

S Oluerat oebalio classem de littore pastor
Dardanicautas blāde populatus amyclas:
Plenaq; materni referens presagia somni

a ii

Propositōi
mixta inuo
catio
Per cantum
Mæonium
versus ho
meri intel
ligit.
Scyrus
Dulichiu i
sula sub di
tione vlixis
Opē numi
nis iplorat
si illi satisse
cit in opere
pri^o edito

Amphion
thebas mus
ris munuit
Excusatio
& venie pe
titio
Domitian^o
rei militaris
et litterarū
nō expers

Narratio.
Paris a laco
nia cū hele
na reuertit.

STATII ACHILLEIDOS

Culpatū relegat iter:qua condita ponto
Hellepōt⁹ Fluctibus inuisis iam nereis imperat helle:
Metus the Dum thetis ideos(heu nunq̃ vana parentū
aidis Auguria)expauit vitreo sub gurgite remos.
Nec mora:ab vndosis turba comitāte sororum
Profiluit thalamis:feruēt coeuntia phixi
Littora: & augustū domias nō explicat equor.
Illa vbi discusso primū subit aera ponto:
Me petit: hec mihi classis (ait) funesta minatur
Protheus a Agnosco monitus:et prothea vera locutum.
chillē i bel-
lo Troiano Ecce nouā priamo facibus de puppe leuatis
periturū p̃- Fert bellona nurū. video iam mille carinis
dixit
Bellona. Ioniū/ægeumq̃ premi:nec sufficit:omnis
Mare egeū
& ionium Quod plaga graiugenū tumidis cōiurat atridis:
Attrides Iam pelago:terriscq̃ meus queretur achilles:
Et volet ipse sequi:quid enim cunabula paruo
Chiron a= Pelion:et torui commissimus antra magistri?
chillis ma=
gister. Illic (ni fallor)laphitarū prelia ludit
Laphite Improbis:et patria iam se meritur in hasta.
O dolor:et feri materno in corde timores.
Nun potui infœlix:cum primū in gurgite nostro
Rhoetus Rhoetee cecidere trabes:attollere magnum
mons troie
a quo rhœ Aequor:& incesti predonis vela profunda
theus Tempestate sequi:cunctasq̃ inferre sorores:

LIBER PRIMVS

Nūc quoq; sed tardū est: iā plena iurā raptē.
 Ibo tamen: pelagiq; deos: dextrāq; secundi-
 (Quod supest) cōplexa iouis p thetyos ānes/
 Grandeūq; patrē supplex miserāda rogabo
 Vnā hyemē. dixit. magnūq; in tēpore regem
 Aspiciť: oceano veniebat ab hospite mensis
 Letus/et exquoreo diffusus nectare vultum:
 Vnde hyemes/ventiq; silent: cantuq; quieto
 Armigeri tritones eunt: scopulosq; cete
 Tirrhēniq; greges circūq; infraq; rotantur
 Rege salutato placidis ipse arduus vndis
 Eminent: et triplīci telo iubet ire iugales.
 Illi spumiferos glomerant a pectore fluctus
 Pone natant: delentq; pedū veligia cauda.
 Cui thetis: o magni rector/genitorq; pfūdī:
 Aspiciť in quales miserū patefeceris vřus
 Equor: eunt tutis terrarum crimina velis:
 Ex quo iura freti/maiestatēq; repostam
 Rupit iasōnia pupis pegasea rapina.
 En aliud furto scelus/et spolia hospita portāť
 Nauigat iniuste temerarius arbiter ide.
 Eheu quos gemitus terris/pelagoq; daturus:
 Quos mihi sic phrigie pēlamus p̄mia palme?
 Hūi veneris mores: & grate munus alumneť
 a iiii

Secundus
Iuppiter est
neptunus

Hyēs pro
tēpestare

Tritones
Delphines

Thetis ne-
ptunū allo-
quitur

Mare pri-
us fuit vi-
olatū ab ar-
gonautis

Ida

STATII ACHILLEIDOS

Has saltem: non semideos/nostrūq; reportant

Theſeus ne Theſea: ſi quis adhuc vndis honor: obrue pupes:
 pos neptu- Aut permitte fretum. nulla inclementia fas ſit
 ni.

Pro nato timuiſſe mihi. da tollere fluctus:

Nec tibi de tantis placeat me fluctibus vnum

Littus/& iliaci ſcopulos habitare ſepulchri.

Orabat laniata comas:& pectore nudo

Ceruleis obſtabat equis. tunc ductor aquarum

Inuitat curru: diſtiſq; ita mulcet amicis.

Neptuni ad Ne pete dardaniam fruſtra theti mergere claſſem
 thetidē reſ- Fata vetant: ratus ordo deum. miſcere cruentas
 poſio.

Europę aſiēq; manus: conſultaq; bella:

Iuppiter & triſtes edixit cedibus annos.

Sigæū tro- Quem tu illic natum Sigeo in puluere? quanta
 iæ promon- Aſpicias viatrix phrighiarum funera matrum:
 torium.

Cū tuus eacides lepidos modo ſanguine teucros

Vndabit campos: modo craſſa exire vetabit

Flumina: & hecſtoreos tardabit funere curru:

Neptun⁹ & Impelletq; manu noſtros opera irrita muros:
 apollo tro- Pelea ſam deſiſte queri: thalamoſq; minores:
 iā muris cir- Crediſideris peperiſſe ioui: nec inulta dolebis:
 cū dederūt.

Cognatis vttere fretis: dabo tollere fluctus:

Caphareus. Cum reduces danai: nocturna; ſigna caphareus
 Exeret:& dirum pariter queremus vlixem

LIBER PRIMVS

Dixerat. illa graui vultum demissa repulsa:

Que iam excire fretum & ratibus bellare parabat

Iliacis: aliis iterum commenta paratus

Tristis ad aemonias detorquet brachia terras Aemonia

Ter conata manu liquidum ter gressibus æquor

Reppulit: & niueas feriunt vada thessala platas

Letantur montes: et connubialia pandunt

Antra sinus: lataque dæ sperchios abundat Sperchius

Obuius: & dulci vestigia circuit vnda.

Illa nihil gauisa locis: sed cepta fatigat

Pectore consilia: et solers pietate magistra

Lógeum chirona petit: domus ardua montem Chiron

Perforat: & longo suspendit pelion arcu Pelion

Pars exhausta manu: partem sua ruperat ætas.

Signa tamē: diuūque thori: quē quisque sacrarat Domus chi
ronis descri
ptio
Genium.

Accubitu/ genioque locus monstratur: at intra

Centauri stabula alta patent. nō æqua nephadis

Fratibus. hic hominibus nullos experta cruores

Spicula: nec trunco bellis genialibus orni

Aut cōsanguineos fracti crathères in hostes:

Sed pharetræ insontes: & inania terga ferarum:

Hec quoque dum viridis: nā tunc labor vnus ieremi Chiron me
dicie & mu-
sice artiū pi-
tissimus.

Nosse salutiferas dubiis animantibus herbas:

Aut monstrare lyra veteres heroas alumno.

a iiii

STATII ACHILLEIDOS

Et tunc venatu rediturū in limine primo
 Opperiens pperatq; dapes: largoq; serenat
 Igne domū. tum visa procul de litrore mater
 Nereis: erūpit siluis: dant gaudia vires:

Chiron it
 obuiā theti
 di

Motaq; desueto crepuit senis vngula campo
 Tūc blādus dextra/ atq; imos sūmissus in armos
 Pauperibus testis inducit: & admouet antris.
 Iamdudum tacito lustrat thetis omīa visu.

Thetis ad
 chironē

Nec ppressa moras: vbinā mea pignora chirō:
 Dic: ait aut cur vlla puer iam tempora ducit
 Te sine: nū merito trepidus sopor: atraq; matri
 Signa deū/ & magnos vtinā mēta tīmores?
 Nāq; mihi infestos vtero modo cōtuor enses:
 Nūc planctu liuere manus: modo ī vbera seuās

The. achil
 lē stigiis a-
 quis abluir
 plantis ex-
 ceptis
 Protheus

Ire feras: sepe ip̄a (neph̄as) sub inanīa natū
 Tartara: & ad stygiōs iterū fero mergere fōtes:
 Hos abolere metus magici iubet ordine sacri
 Carpathius vates: puerūq; sub axe p̄bato
 Secretis lustrare fretis: vbi littora summa
 Oceani: & genitor tepet illabentibus astris
 Pontus: vbi ignotis horrenda piacula diuis/
 Dona q; sed longū cuncta enūerare: vectorq;
 Trade magis sic fata parēs. neq; ei ille dedisset:
 Si molles habitus/ & tegmina feda fateri

80 LIBER PRIMVS

Ausa sení. tunc ille refert: duc optíma queso:
 Duc genítrix: humilíq; deos infringe precatu:
 Nam superant tua vota modis. placádaq; multū
 Inuidia est. non addo metū: sed vera fatebor:
 Nescio quid magnū (nec me patria omína fallūt)
 Vis festína parat: tenerosq; superuenit annos.
 Olím ferre minas: & obíre audita solebat
 Imperia: & nostris procul haud discedere ab átrís
 Nūc illum non ossa capít: non pelíon íngens:
 Thessalíce ve níues. ipsí mihí sepe queruntur
 Centauri raptasq; domos: abstractaq; coram
 Arméta: & semet campis fluuiisq; fugari.
 Insídias & bella parant: tímidiq; mínantur.
 Olím equidem argtuos pínus cū tessala reges
 Hac veheret: iuuenem alcíden / & thesea vidi.
 Sed raceo. figit gelídu nereída pallor:
 Ille aderat multo sudore / & puluere maíor:
 Attamen arma ínter festínantesq; labores
 Dulcis adhuc vísu: níueo natat ignis ín ore
 Purpureus: fuluoq; nítet coma grátior auro
 Nec dum príme noua lanugíne vertítur etas
 Tranquilleq; faces oculis: & pluríma vultu
 Mater íneff: qualís lycía venator apollo
 Quó redít: & seús permutat plectra pharetrís.

Chiron ad
thetidē

Ossa peliō

Chiron a-
chillē her-
culi et the-
seo prefert.

STATII ACHILLEIDOS

Pholoe.

Forte et letus adest: o quum gaudia formæ
Adiiciunt. fetam pholoes sub rupe leenam
Perculerat ferro: vacuisq; reliquerat antris
Ipsam: sed catulos asportat: & incitat vngues
Quos tamē (vt fido genitrix in lumine visa est)
Abiicit. exceptaq; auidis circumligat vlnis
Iam grauis amplexu/iāq; equus vertice matri.
Insequitur magno iam tunc connexus amore

Patroclus
achillis co-
mes

Patroclus: tantisq; extenditur emulus actis.
Par studiis: cuiq; modis: sed robore longē:
Et tamen equali visurus pergama fato.

Eurotas
Castor.

Protinus ille subit rapido que proxima/saltu
Flumina: fumantesq; genas/crinemq; nouauit
Fontibus eurote. qualis vada castor anhelō
Intrat equo: fessumq; sui iubar excitat astri.
Miratur: comitq; senex nūc pectora mulcens
Nunc fortes humeros. angūt sua gaudia matrē.
Tunc libare dapes/baccheaq; munera chiron
Orat et attonitā vario oblectamine mulcens
Elicit extremo chelin: & solantia curas
Fila mouet: leuiterq; expertas pollice cordas
Dat puero: canit ille libens inania laudum
Semina: quo rumide superarit iussa nouercae

Amphitrio
niades be-

Amphitrioniades. crudo quo bebrica cestu

LIBER SECVNDVS

Obruerit pollux:quáto circundata nexu

Ruperit ægides minoia brachia tauri.

Maternos in fine thoros: superisq; grauatum

Pelion.hic fictori sit thetys anxía vultu.

Nox trahit in somnos:saxo colla bitur ingens

Centaurus:blandisq; humeris se innectit achilles.

(Qñq; ibi fida parens)assuetaq; pectora mauult.

¶ Argumentũ secundi libri achilleidos

Ad placidas deportat aquas thetys anxía natũ

Pelides bláde renuit genitricis amictus.

Scyriadis tandem patitur correptus ab igne.

Rex thetydis natũ recipit sub imagine falsa.

¶ L.Papinii Statii Achilleidos
Liber secundus.

AT thetisvndisonis p noctē in rupibus astās
Que nato secretavelit:quibus abdere terris

Destinet:huc illuc diuersa mente volutat

Proxima sed studiis multũ mauortia thrace

Nec macedũ gens dura placet: laudũq; daturi

Cecropide stimulos:nimium oportuna carinis

Seston: Abideiq; sinus. placet ire peraltas

Cycladas: hinc sprete miconosq; huilifq; seristos

Et lenos nõ equa viris: atq; hospita delos

Gentibus inbellis nuper nicomedis in aula

brica actē
grecus ab
hoc nomie
bebrix

Thrace

Macedōes
Atheniēses

Sestos &
abidos
Cyclades

Licomedes

STATII ACHILLEIDOS

Virgineos cetus: & littora consona ludo
 Aegæon Audierat/duros laxantem egeona nexus
 Iussa sequi: centūq; dei numerare catenas
 Hec placet: hec timide tellus tutissima matri
 Qualis vicino volucris iam sedula partu/
 Iāq; timens: qua frōde domū suspēdat inanē:
 Prouidet hinc vētos: hīc anxīa cogitat āgues:
 Hīc hoīes tādem dubie placet vmbra: nouisq;
 Vix stetit in ramis: & p̄tinus arbor amatur.
 Altera consilio supest: tristemq; fatigat
 Cura deā: natū ipsa sinu cōplexa per vndas/
 An magno tritone ferat: ventos ne volucres
 Thaum̄tis Aduocet: an pelago solitā rhaumantida pasci.
 Elicit inde fretis: & murice frenat acuto
 Delphinas biūges: quos illi maxima thetys
 Gurgite athlāteo pelagi sub valle sonora
 Nutrierat nullis vada p̄ neptunīa glauce
 Tantus honor forme: nādiq; potētia nec plus
 Pectoris humani. iubet hos subsistere pleno
 Littore: ne nude noceant contagia terræ
 Ipsa dehīc toto resolutum pectore achillē
 (Quis pueris sopor) emoniū de rupibus antri
 Ad placidas deportat aquas: & iussa tacere
 Littora. monstrat iter: totoq; effulserat orbe

LIBER SECVNDVS.

Cynthia. prosequitur dominā: celeresq; recursus Cynthia
 Securus pelagi chiron rogat: vdaq; celat
 Lumina: et abreptos oculis iamiaq; latentes
 Erecto prospectat equo: qua cana parumper
 Spumant signa fuge: et liquido perit orbita poto
 Illum non alias rediturum ad thessala tempe
 Iam tristis phloe: ia nubilus ingemit othrix: Othrix
 Et tenuis sperchios aquis: speluncaq; docti
 Muta senis: querunt puerilia carmina fauni:
 Et sperata diu plorant connubia nymphæ.
 Iam premit astra dies: humilisq; ex equore titan
 Rorates euoluit equos: et ab ethere magno Chrono-
 Sublatum curru pelagus cadit: at vada mater graphia.
 Scyria iam dudum fluctus emensa tenebat:
 Exierantq; iugo fessi delphines herili:
 Cum pueri tremefacta quies: oculiq; iacentis
 Infusum sensere diem. stupet aere primo
 Que loca: qui fluctus. vbi pelion: omnia versat:
 Atq; ignota videt: dubitatq; agnoscere matrem
 Occupat illa manu: blandeq; affata pauentem:
 Si mihi care puer thalamos sors equa dedisset.
 Quos dabat: æthereis ego te coplexa tenerem
 Sydus grāde plagis: magniq; puerpera celi
 Nil humiles parcas: terrenaq; fata vererer

STATII ACHILLEIDOS

Nunc impar tibi nate genus: præclusaq; lethi
 Tātū matre via est: cui nunc metuēda propinquāt
 Tempora: et extremis admota pericula metis.
 Cedamus: paulumq; animos summitte viriles:

Hercules
 muliebrē ve
 stitū induit

Bacchus

Ceueus

Atq; habitus dignare meos: si lydia dura
 Pensa manu. mollesq; tulit tyrinthius hastas:
 Si decet aurata bacchum vestigia palla
 Verrere: virgineos si iuppiter induit artus:
 Nec magnum ambigui fregerunt ceuea sexus:
 Has sine queso minas: numeq; exire malignū
 Mox iterū campos/iterum centaurica reddē
 Lustra tibi: per ego hoc decus/& vētura iuuēte
 Gaudia: si terras/humilēq; experta maritū
 Te propter: si progenitum stigis amne seuro
 Armaui totumq; vrinā cape ruta parūper
 Tegmina nil nocitura animo. cur ora reducis
 Quid ve parant oculi: pudet hoc mitescere cultu:
 Per te care puer: cognata per equora iuro:
 Nesciet hoc chiron. sic horrida pectora tractat
 Nec quicq; mulcens: obstat genitorq; roganti:
 Nutritorq; ingens: et cruda exordia magne
 Indolis. effrene tumidum velut igne iuuēte
 Si quis equū primis summittere tēret habenis
 Ille diu campis/fluuiisq; / & honore superbo

LIBER SECVNDVS.

Gauſus non colla iugo: non aſpera prebet
 Ora lupis: dominiq; negat captiuus inire
 Imperia: atq; alios miratur diſcere curſus.
 Quis deus attonite fraudes/ aſtũq; parenti
 Cõtulit: indocile quæ mens detraxit achillẽ:
 Palladi littore celebrabat ſcyros honorũ
 Forte diem: placidoq; ſate lycomede ſorores
 Luce ſacra patriis (quæ rara licentia) muris
 Exierant dare veris opes: diueq; ſeueras.
 Frõde ligare comas: et ſpargere floribus haſtã.
 Omnibus eximiũ forme decus: omnibus idem
 Cultus: & expleto teneri iam fine pudoris
 Virginitas matura thoris: animiq; tumentes
 Sed qũtũ virides pelagi venus addita nymphas
 Obruit: aut humeris quãtũq; diana relinquit
 Naiades: effulget tantum regina decori.
 Deidamia chori: pulchriſq; ſororibus obſtat
 Illius e roſeo flãmatur purpura vultu
 Et gemmis lux maior ineſt: & blandius aurum
 Atq; ipſi par forma dee: ſi peſtoris angues
 Ponat: & exempta placetur caſſide vultus.
 Hanc vbi ducentẽ longe ſocia agmina vidit
 Trux puer/ & nullo temeratus peſtora motu:
 Dirigit: totiſq; nouũ bibit oſſibus ignem.

Scyros

Deidamiæ
pulchritu-
do.

STATII ACHILLEIDOS

Massage
te

Nec latet haustus amor: sed fax vibrata medullis
 In vultus/atq; ora redit:lucemq; genarum
 Tingit: et impulsam tenui sudore pererrat.
 Lactea massegere veluti cum pocula fuscant
 Sanguine puniceo: vel ebur corrumpitur ostro:
 Sic variis manifesta notis palletq; rubetq;
 Flāma recens:eat:atq; vltro ferus hospita sacra
 Discutiat turbe securus et immemor eui:
 Nī pudor/& iunctę teneat reuerentia matris.
 Vt pater armēti quondā rectorq; futurus:
 Cui nondum toto peraguntur cornua giro:
 Quom̃ sociā pastus nīueo candore iuuenā
 Aspicit:ardescuntq; animi:primusq; per ora
 Spumat amor:spēctāt hilares:optātq; magistrī:
 Occupat arrepto iam tēpore conscia mater:
 Hos ne inter simulare choros:& brachia ludo
 Nectere nate graue est:gelida quid tale sub ossa.
 Pelīacisq; iugis: o si mihi iungere curas:
 Atq; alium portare sinu contingat achillem:
 Mulcetur:letusq; rubet:visusq; superbos
 Obliquat: vestesq; manu leuiore repellit.
 Aspicit ābiguum genitrix:cogitq; volentem:
 Innectitq; sinus:tunc colla rigentia mollit:
 Submittitq; graues humeros:et forciā laxat

LIBER SECVNDVS

Brachia:et impexos certo domat ordine crines:

Ac sua dilecta ceruice monilia transfert.

Et picturato cohibet vestigia limbo.

Incessum/motumq; docet/fandiq; pudorem.

Qualiter artificis iuncturae pollice cera

Accipiunt forans: ignemq;/manuq; sequuntur:

Talis erat diue natum mutantis imago.

Nec luctata diu: superest na plurimus illi

Inuisita virtute decor:fallitq; tuentes

Ambiguus/tenuiq; latens discrimine sexus

Procedunt:iterumq; monet: rursusq; fatigat

Blanda thetys:sic ergo gradu:sic ora:manusq;

Nate feres:comitesq; modis imitabere fictis:

Ne te suspectum molli non misceat aulae

Rektor:et incepti pereant mendacia furti.

Dixit:& admoto non cessat comere tactu.

Sic ubi virgineis hecate.lassata pharetris

Ad patrem/fratremq; redit:comes heret eunti

Mater:et ipsa humeros:exertaq; brachia velat.

Ipsa arcum/pharetramq; locat:vestesq; latentes

Deducit:sparsosq; studet componere crines.

Protinus aggreditur regē: atq; ibi testibus aris/

Hanc tibi:ait: nostri germanā rektor achillis

Nonne vides vt torua genas:equādaq; fratri:

b i

Achilles
muliebri ha
bitu induit.

Thetis filiū
instruit.

Hecate.

Thetis ad
licomedē.

STATII ACHILLEIDOS

Tradimus. arma humeris: arcūq; animosa petebat

Ferre: et amazonio connubia pellere ritu.

Sed mihi curarum satis est pro stirpe virili.

Hec calatos: hec sacra ferat. tu frange regendo

Indocilem: sexūq; tene dum nubilis etas:

Soluendusq; pudor. neue exercere proteruas;

Gymnades Gymnadas: aut lustris nemorum cōcede vagari

Intus ale: & similes inter seclude puellas.

Littore precipue/portūq; arcere memento.

Phryges q
& troiani di
cuntur. Vidisti modo vela phrygum. iam mutua iura
Fallere transmissse pelago didicere carinæ.

Accedit diātis pater: ingenioq; parentis

Occultū eacidem (quis diuū fraudibus obſtet?)

Accipit: vltro etiā veneratur suplice dextra:

Et grates electus agit. nec turba piarum

Scyriadum cessat nimio defigere visu

Virginis ora noue: quantū ceruice comisq;

Emineat: quātūq; humeros: ac pectora fundat.

De hinc sociare choris: castisq; accedere sacris

Hortantur: ceduntq; locū: & contingere gaudēt.

Qualiter idaliæ volucres vbi mollia frangunt

Nubila: iam longū coeloq; domoq; gregate:

Sī iunxit pennas: diuersoq; hospita tractu

Venit auis: cunctæ primū mirātur: & horrent.

LIBER SECVND VS

Mox propiusq; volant sociâ iâq; aere in ipso
Paulatim fecere suâ: plausuq; secundo

Circueunt hilares: & ad alta cubilia ducunt.

Digreditur multû cunctata in limine mater:

Dum repetit monitus: arcanaq; murmura figit

Auribus: et tacito dat verba nouissima nato.

Tunc excepta freto longe ceruice reflexa

Thetis res-
cedit

Abnatat: et blandis affatur littora verbis:

Cara mihi tellus: magne cui pignora curæ/

Depositumq; ingens timido cômimus astu:

Sis foelix: taceasq; precor: quo more tacebat

Rhea

Crete rhee: te longus honos: eternaq; cingent

Templa: nec instabili phama superabere delo.

At ventis et sacra fretis: interq; vadosas

Cycladas: egee frangunt vbi saxa procellæ:

Cyclades

Nereidû trāquilla domus: iurandaq; nautis

Insula: nec solum danaas admitte carinas

Te precor: hic thyasos tantû. & nihil vtile bellis:

Nec phamâ narrare doce: dñq; arma parantur

Dorica: et alternû mauors interfurit orbem:

Cedo equidê: sit virgo pii lycomedis achilles.

Doricus.

¶ Argumentum tertii libri achilleidos

Vltor in hectoridas graios dolor armat atridû.

Aulide iuratur. pelides poscitur absens.

b ii

STATII ACHILLEIDOS

Panditur: in scyro q̄ sit querendus achilles.
Seq̄ virum fassus pyrrhum generauit achilles.

Statii Papinii Liber Tertius.

Europa

INterea meritos vltrix europa dolores
Dulcibus armorū furis/ & supplice regū
Cōquestu flāmata mouet. quippe ābit atrides
Ille magis: cui nupta domi: facinusq̄ relatum
Asperat iliacum: captam sine Marte: sine armis

Sparta

Progeniem celi: spartheq̄ potentis alumnā:
Iura/ fidem/ superos vna calcata rapina.
Hoc fedus phrygiū: hec gemine cōmercia terrā:
Quid maneat populos: vbi tanta iniuria primos
Decrassata duces: coeunt gens omīs/ & etas.

Isthmes.

Nec tantum exciti: bimari quos isthmia vallo

Malea.

Claustra: nec vndis quos circuit vmbro malee:
Sed procul admoti: phryxi qua semita iungi
Europāq̄ aliāq̄ verat: quasq̄ ordine gentes

Abidos

Littore abydeno maris alligat vnda superni.
Feruēt amor belli: concussasq̄ erigit vrbes.
Aere sonant themēse: quatitur naualibus ora

Euboia

Euboīs: innumera resonant incude mycenē:

Mycene

Pisa nouat currus: nemee dant terga ferarum:

Populi græ

cis auxiliū

prebentes

Cyrrha sagittiferas certat stipare pharetras:

Lerna graues clipeos celis vestire iuuenē:

LIBER TERTIVS

Dat bello pedites etholus: & asper acarnam.
 Argos agit turmas. vacuantur pascua ditis
 Arcadie. frenat celeres epiros alumnos:
 Phocis/& aonie iaculis rarefcitis vmbre:
 Murorū tormenta pylos/messanaq; tradunt.
 Nulla immunis humus: velluntur postibus altis
 Arma olim dimissa patrū: flāmisq; liquefcunt
 Dona deum:raptum superis mars efferat aurū.
 Nusq; vmbraē veteres. minor otris:& ardua sidūt
 Thaygeta: exuti viderunt aera montes.
 Iam natat omne nemus:ceduntur robora classi:
 Silua minor remis:ferrum laxatur ad vsus
 Innumeros:quod rostra liget:quod muniat arma
 Belligeros quod frenet equos:qd̄ mille cathenis
 Squallentes nectat tunicas:quod sanguie fumet:
 Vulneraq; alta bibat:quod cōspirante veneno
 Impellat mortes:tenuātq; humanitia laxa
 Attritu:et nigris addūt mucronibus iras.
 Nec modus:aut arcus:lētare:aut fūdere glādes.
 Aut torrere fudes:galleasq; attollere conis.
 Hos inter motus pigram gemit ora quietem
 Thessalis:et geminis incusat fata querelis:
 Quod senior peleus:nec adhuc maturus achilles.
 Iam pelopis terras:gratiūq; exhausterat orbē

Epiros no-
 mīatiu⁹ gre-
 cus.

Thessalia,

Pelops,

b iii

STATII ACHILLEIDOS

Præcipitans in transira viros insanus equosq;
Bellipotens: feruent portus: & operta carinis
Stagna: suasq; hyemes classis permota suosq;
Attolit fluctus: ipsum iam pupibus equor
Deficit: & totos consumunt carbasa ventos.

Aulis hecateia a diana
sic dicta. Prima rates danaas hecateia congregat aulis/
Rupibus expositis/longiq; crepidine dorſi
Euboicū scandens aulis mare: littora multum

Caphareus. Montiuage dilecta deę: iuxtaq; caphareus
Latratum pelago tollens caput. ille pelafgas
Vt vidit transnare rates: ter monte ter vndis
Insonuit: seuęq; dedit præſagia noctis.
Cetus ibi armorum: troiæ fatalis ibi ingens
Iuratur bellum: donec sol annuus omnes
Conficeret metas: tum primū græcia vires
Cōtemplata suas: tum sparsa/ac diſſona moles:

Agamēnon
dux exerci
tus græciæ
effectus. In corpus/vultūq; coit: et rege sub vno
Disposita est. sic torua feras indago latentes
Claudit: et admotis paulatim caſſibus arctat.
Ille ignem/sonitūq; pauent: diffusaq; linquunt
Auiā: miranturq; suū decreſcere montē:
Donec in angustā ceciderunt vndiq; vallem:
Inq; vicem stupuere greges: socioq; timore
Māſueſcūt: simul hyrtus aper: simul vrſa: lupusq;

LIBER TERTIVS

Cogitur: & captos contemnît cerua leones.

Sed q̃q̃ geminî pariter sua bella capeſſant

Græci ve-
nantur.

Atride:ſamamq̃ auidî virtute paternam

Tydides: ſteneluſq̃ premât: nec cogitet annos

Antilochus: ſeptemq̃ alax vmbone coruſcet

Armenti reges: atq̃ equum menibus orbem:

Conſiliis/animiſq̃ vigil contendat vlixes:

Omîs in abſentem belli nianus ardet achillem.

Greci achil-
lê amant.

Nomen achillis amant:& in heçtora ſol⁹ achilles

Poſcitur: illû vnû teucrîs:prîamoq̃ loquûtur

Fatalem:quis enim emoniis ſub vallibus alter

Creuerit effoſſa reptans niue: cuius ab ortu

Cruda rudimenta/& teneros formauerit annos

Centaurus: patrii propior cui línea celi:

Quêue alium ſtigios tulerit ſecreta per amnes

Nereis: & pulcros ferro perſtrinxerit artus:

Hec grate caſtris iterant:traduntq̃ cohortes.

Cedit turba ductû: vinciq̃ haud meſta fatetur.

Sic quom pallentes phlegrea in caſtra coirent

Phlegreus

Celicole: iamq̃ othriſiam gradius in haſtam

Othriſii po-
puli

Surgeret: & lybicos tritonîa tolleret angues:

Bellû deorū
et gigātum

Ingentemq̃ manu curuaret delius arcum:

Strabat an hela metu ſolum natura tonantem

Reſpiciēs:quâdo ille hyemes: tonitruſq̃ vocaret

STATII ACHILLEIDOS

Aethna Nubibus.ignífera que fulmína posceret aethna.
 Atq; ibi dum mixta vallatí plebe suorum
 Et maris/et bellí consultant tempora reges.
Calchas. Increpítans magno vatem calchanta tumultu
Prothesila⁹ Prothesilaus aít(nāq; huíc bellare cupído.
 Precípua:& primæ iá tunc data copía mortis)
 O nímiúm phœbi/tripodumq; oblíte tuorum
Testorides. Thestoride:quádo ora deo possessa mouebis
 Iustíus:aut que ná parcarum occulta recludes
 Cernís:vt ignotū cuncti stupeātq;/petantq;
Diomedes Eacidem:sordet vulgo calydoníus heros:
a calidone Et magno genítus thelamone:aiaxq; secundus:
Duo aiaces Nos quoq;:sed mauors/et troia arrepta p̄babūt
 Illum neglectis(pudet heu)ductóribus omnes
 Belligerum ceu numē amāt.díc ocíus(aut cur
 Serta comis:et multus honos)quibus addit⁹orís:
 Qua ve iubes tellure peti:nā fama nec antrís
 Chironís:patríá nec degere peleos aula
 Eya age rumpe moras: & fata latentía laxa:
 Laurígerosq; ígnes:siquádo:auídíssimus haurí.
 Arma horrenda tibi seuosq; remittímus enses.
 Nunq̄ has ímbelles galea violabere víttas.
 Sis foelís:numeroq; ducum prestátior omní:
 Sí magnum danaís per te portandis achillem.

LIBER TERTIVS

Iam dudū trepido circumfert lumina motu:
 Intransentemq; deum primo pallore fatetur
 Thestorides: mox igne genas/ & sanguine torquēs
 Nec socios: nec castra videt: sed cecus/ & amens
 Nunc superū magnos deprendit: in ethere cetus:
 Nunc sagax affatur aues: nunc dira sororum
 Licia: thuriferas modo cōsulit anxius aras:
 Flāmarumq; apices rapit: et caligine sacra
 Pascitur: exiliunt crines. rigidisq; laborat
 Vittā comīs: nec colla loco: nec in ordine crīnes.
 Tandē fessa tremēs longis mugitibus ora
 Solut: et oppositum vox eluctata furorem est:
 Quo rapis ingentē magni chironis alumnum
 Femineis nereī dolīs: huc mitte. quid aufers?
 Non patiar. meus iste meus. tu diua profundī:
 Et me phœbus agit. latebris quibus addere tātas
 Euerforem asiæ: video per cycladas altas
 Attonitum/ et turpi querentē littora furto.
 Occidimus: placuit lycomedis conscia tellus.
 O scelus: en fluxæ veniunt in pectora vestes.
 Scinde puer: scide & timide ne crede parenti.
 Hei mihi rapt⁹ abis: quenā hec pcul improba virgo
 Hic mutante gradu stetit: amissisq; furoris
 Viribus/ ante ipsas tremefactus: corruit aras:
 ci

Diomedes
et vlixes

Tūc herentē itachū calidoniū occupat heros.
Nos vocat iste labor: neq; enī comes ire recuso:
Sī te cura trahat licet ille sonantibus antris
Therios aduerse/ gremioq; prematur aquose
Nereos inuenies: tu tantū prouidus astu
Tēde aīm vigilem: fecundūq; erige pectus.
Nā te quis varū dubiis in calibus ausit
Fata videre prior: subicit gauisus vlixes:
Sic deus omnīpotens firmet sic annuat illa

Pallas patri
diomedis
plurimū in
thebaide fa
uit

Virgo paterna tibi. sed me spes lubrica versat:
Grande equid' castris armatū inducere achillem:
Sed si fata negent: q̄ fedū/ ac triste reuerri.

Vora tamē danaū non intentata relinquā
Iāq; adeo aut aderit mecū peleus heros:
Aut verū penitus latet: & sine apolline calchas
Cōclamant danaī: stimulatq; agamēno volētes

Agamēno

Laxātur cetus: resolutaq; murmure leto
Agmina discedunt: quales iā nocte propinqua
Epastu referunt apes: vel antra reuerit

Hibla

Melle nouo gradiuas miris videt hibla cateruas.
Nec mora. iam dextras ithaceia carbasus auras
Poscit: et in trāstris hilaris sedere iuuentus.
At procul occultū falsi sub ymagine sexus
Ecideni furto iam nouerat vna latentē

LIBER TERTIVS

Deidamia virum: sed operte conscia culpæ
 Cuncta pauet: tacitasq; putat sentire sorores:
 Nāq; vt virgineo stetit agmine clarus achilles:
 Exsoluitq; rudem genitrix digressa pudorem:
 Protinus elegit comitē (quāq; omnis in illum
 Turba coit) blandeq; nouas nil tale timenti
 Admonet insidias: illā sequiturq; premitq;
 Improbis: illā oculis iterūq; iterumq; resumit.
 Nunc nimum lateri non enitatis inheret:
 Nunc leuib; fertis/lapsis nunc spōte canistris/
 Nunc thyrsō parcente ferit: modo dulcia notē
 Fila liræ/tenuelq; modos/et carmina monstrat
 Chironis: ducitq; manū: digitosq; sonanti
 Infringit cytharæ: nunc occupat ora canentis:
 Et ligat amplexus: & mille per oscula laudat.
 Illa libens discit: quo vertice pelion: & quis
 Eacides: pueriq; auditū et nomen/et actus
 Assidue stupet: et presentē cantat achillem.
 Ipsa quoq; et validos preferre modestius artus:
 Et tenuare rudes attrito pollice lanas
 Demonstrat: reficitq; colos/et perdita dura
 Pensa manu. vocisq; sonū: pondusq; tenentis:
 Quodq; fugit comites: nimum q; lumine sese
 Figat: et in verbis intempestius anhelet:

STATII ACHILLEIDOS

Miratur. iam iamq; dolos aperire parantem

Virginea leuitate fugit: prohibetq; fateri.

Rhea mater
iouis & iu-
nonis.

Sic sub matre rhea iuuenis regnator olympi

Oscula secure dabat insidiosa sorori

Frater adhuc: medii donec reuerentia cessit

Sanguinis: & veros germana expauit amores.

Tandem detecti timide nereidos astus.

Mod⁹ quo
astus fuerut
detecti

Lucus agenorei sublimis ad orgea bacchi

Stabat/ & admissum celo nemus: huius in vmbra

Alternum reuocare pie triaterica matres

Consuerant: scissumq; pecus: terraq; reuulsas

Ferre trabes: gratosq; deo prestare furores.

Lex procul ire mares: iterat precepta verendus

Ductor: in accessumq; viris edicitur antrum.

Nec satis est: stat fine dato metuenda sacerdos:

Exploratq; aditus: ne quis temerator oberret.

Agmine foemineo. tacitus subrisit achilles.

Illum virgineq; ducentem signa caterue/

Magnaq; difficili soluentem brachia motu

Et sexus pariter decet/ & mendacia matris.

Mirantur comites. nec iam pulcherrima turbe

Deidamia fug: tantumq; admota superbo

Vincitur eacide: quantum premit ipsa sorores.

Vt vero a tereti demisit nebrida collo;

LIBER TERTIVS

Errantesq; sinus hedera collegit: et alte
 Cinxit purpureis flauentia tempora vittis:
 Vibrauitq; graui redimitum missile dextra:
 Attonito stat turba metu: sacrisque relictis
 Illum ambire libet: pronosq; attollere vultus.
 Talis vbi ad thebas vultu/animosq; remisit
 Euchi: & patrio faciauit pectora luxu: Euchius no
men bachi.
 Serta comis mitraq; leuat: thyrsumq; virentem
 Arma: et hostiles inualit fortior indos. Indi.
 Scandebat roseo medii fastigia celi
 Luna iugo: totis vbi somnus inertior alis
 Defluit in terras: mutuūq; amplectitur orbem:
 Consedere chori: paulumq; exercita pulsu
 Era tacent: tenero quō solus ab agmine achilles
 Hec secū. quo nā timide cōmenta parentis
 Vsq; feres: primūq; imbelli arcere perdes
 Florem animi: non tela licet mauortia dextra:
 Non trepidas agitare feras. vbi cāpus/ & amnes
 Emoni: queris ne meos sperchie natatus: Sperchius
 Promissasq; comas: an desertoris alumni
 Nullus honos/ stygiāsq; pcul iā raptus ad vndas
 Dicor: et orbatus plangit mea funera chiron:
 Tu nunc tela manu. nostros tu dirigis arcus:
 Nutritosq; mihi scandis patrocle iugales: Patroclus

STATII ACHILLEIDOS

Ast ego pampineis diffundere brachia thyrsis:
 Et tenuare colos pudet heu:tedetq; fateri
 Iam sico. quietiam dilecte virginis ignem/
 Equeuâq; facem captus noctesq; diesq;
 Dissimulas: quonâ vsq; feres vrentia pectus
 Vulnera: teq; marê: pudet heu nec aôre probaris
 Sic ait: et densa noctis gauisus in vmbra
 Tempestiua suis torpere silentia furtis
 Vi poritur votis: & toto pectore veros
 Admouet âplexus. risit chorus omnis ab alto
 Astrorum: & tenere rubuerunt cornua lune.
 Illa quidê clamore nemus/monteq; repleuit:
 Sed bachi comites discussa nube soporis
 Signa chorus indicta putât fragor vndiq; motus
 Tollitur: & thyrsos iterû vibrabat achilles.
 Ante tamê dubiâ verbis affatur amicis.

Achilles
 hic se virû
 ostendit

Achilles ge
 nus suû dei
 damie dicit

Ille ego quid trepidas: genuit quē cerula mater
 Pelyacis filius: niuibulq; immisit alendû
 Theffalicis: neq; ego hos cultus aut feda subissem
 Tegmina: ni primo te visa in littore: cessi
 Te ppter: tibi pēsa manu: tibi mollia gesto
 Tīpana. quid defles magno nurus addita pōto:
 Quid gemis ingentes celo paritura nepotes
 Sed pater ante igni/ferroq; excisa iacebit

LIBER TERTIVS

Scyros: et in tumidas ibunt hec versa procellas

Menta: quâ seuo mea tu connubia perdas

Funere: non adeo parebimus omnia matri

Vade: sed arreptû taceas: celestq; pudorem.

Obstupuit tantis regina exterrita monstis:

(Oq̃ olim suspecta fides) & cominus ipsum

Horruit: et multû facies mutata fatentis.

Quid faciat: casus ne suos ferat ipsa parentis:

Seq; simul/iuuenêq; premat fortassis acerbis

Hausurû penas: et adhuc in corde manebat

Ille diu deceptus amor. silet egra: premitq;

Iam cômune nefas: vnâ placet addere furtis

Altricem sociâ: precibus que victa duorû

Annuir: illa astu tacito raptûq; pudorem/

Surgentêq; vterum/atq; egros in pōdere mēses

Occuluit: plenis donec strata te npora metis

Attulit: & partus index lucina resoluit.

Pirrhî natû
uitas lucina

☞ Argumentum quarti achilleidos.

Tandē exoptatâ scyro potiuntur achivi.

Nititur eacidê: dū libant fercula mensis

Noscere: sed nondū plene tūc dicit vlîxes.

Tū ducibus graiis demū manifestus achilles

In sacris/armisq; fuit. se deniq; vlîxis

Hortatu retegît lycomedi: & pergama poscit.

c iiii

STATII ACHILLEIDOS

Vt celebratus hymen/nox conscia iūgit amātes .

Deidamia viri deplorat pectore fusa.

¶ Quartus achilleidos.

I Anq̃ per egeos ibat laertia fluctus

Puppis: & inumere mutabāt cycladas aure:

Pharos et
olearos in-
sule.

Iam pharos/olearosq̃ latent/iā raditur alta

Lemnos:& a tergo decrescit bacchia naxos

Ante oculos crescente famo:iā delos opacat

Equor: ibi excelsa libant carchesia puppe:

Calchas ve
r^o.i.apollo.

Responsiq̃ fidē/& verū calchanta precantur.

Audiit arcitenens:zephirūq̃ e vertice cynthi

Impulit:& dubiis pleno dedit omīna velo.

It pelago secura ratis.quippe alta tonantis

Iussa thetīm certas factorum vertere leges

Arcebant egrā lachrimis/ac multa gementem:

Quod non erueret pontum ventisq̃ fretisq̃

Omnibus:inuifum iam tunc sequeretur vlixem.

Frangebāt radios humili iam pronus olympo

Phœbus:& oceanī penetrabile littus anhelis

Promittebat equis:quō se scopulosa leuauit

Scyros

Scyros:in hanc totos emisit puppe rudentes

Laertiades.

Dux laertiades:sociosq̃ resumere pontum

Imperat:& remis zephīros supplere cadentes:

Accedunt iussis:magis indubitata magisq̃

LIBER QVARTVS

Scyros erat: placidique super tritonia custos

Littoris egressi numen venerantur amice

Etholus itachusque dee: tum prouidus heros

Hospita ne subito terrerent menia cetui:

Puppe iubet remanere suos. ipse ardua fido

Cum dyomede petit: sed iam preuenerat arcis

Littore seruator abas: ignotaque regi

Ediderat sed graia tamen succedere terris

Carbasa. procedunt gemini ceu federe iuncto

Hyberna sub nocte lupi: licet et sua pulset/

Natorumque fames: penitus rabiemque/minasque

Diffimulant: huilesque meat: ne nunciet hostes

Cura canum: & trepidos moneat vigilare magros

Sic segnes heroes eunt: capumque patentem

Qui medius portum/celsamque interiacet urbem

Alternos sermone ferunt. prior occupat acer

Tytides: qua nunc verum ratione paramus

Scrutari: namque ambiguo sub pectore quedam

Verbo: quid imbelles thyrsos mercatus/ & era

Urbibus in mediis/baccheaque terga/mitrasque

Huc tuleris/varioque asperfas nebridas auro

His ne graue phrygibus priamoque aram⁹ achille

Illi subridens ithacus paulum ore remisso:

Hec tibi virginea modo si lycomedis in aula est

Aduent⁹ vli
xis & dios
medis ad
sciron

Abas.

Vlixis cau
tella

STATII ACHILLEIDOS

Agyrtes
Tubicen

Fraude latens: vltro cōfessum in prelia ducent
 Pelidem: tu cundā citus de puppe memēto
 Ferre: vbi tempus erit: clypeūq; iis iūgere donis:
 Qui pulcher signis/auroq; asperrimus ardet.
 Hec sat erunt: tecū lituo bonus assit agirtes
 Occultāq; tubam tacitos apportet in vltus
 Dixerat: atq; ipso portarum in limine regem
 Cernit: & ostensa pacem prefatur oliua
 Magna reor pridē vestras peruenit ad aures
 Phama trucidis belli regū placidissime: quid nunc
 Europāq; asiamq; quatit: si nomina queras
 Huc prolata ducū: fidit quibus vltor arrides:
 Hic tibi quē tanta meliorē stirpe creauit
 Magnanimus tydeus: ithacis ego ductor vlīxes.
 Causa viā (metuā quid enim tibi cundā fateri:
 Quom graius/notaq; fide celeberrimus vnus)
 Explorare aditus: inuisaq; littora troiē:
 Quid ve parant. medio sermone intercipit illē.
 Annuerit fortuna precor: dextriq; secudent
 Illa dei. nunc hospicio mea teuta/piumq;
 Illustrate larem: simul intra limina ducit
 Nec moraiā mensas famularis turba/thorosq;
 Instruit interea visu perlustrat vlīxes.
 Scrutaturq; domum: siqua vestigia magne

LIBER QVARTVS

Virgínis/aut dubia facies suspécta figura.
 Porticibusq; vagis errat:totoq; penates
 Ceu miretur:adit/velut ille cubilia prede
 Indubitata tenens multo légit arua molosso
 Venator:videat donec sub frondibus hosté
 Porrectū sōno/positosq; in cespite dentes.
 Rumor in archana iam dudū prestrepit aula/
 Virgínibus qua fida domus/venisse pelasgos
 Ductores/grafamq; raté/sociosq; receptos
 Iure pauét alie:sed vix noua gaudia celat
 Pelides:auíduq; nouos heroas/& arma
 Vel talis vidisse cupit. iāq; atria feruent
 Regali strepitu:& strícto discūbítur ostro:
 Tū pater ire iubet natas/comitesq; pudicas
 Natarū:subeunt:quales meotyde ripa
 Quó scyticas rapuere domos et capta getarū
 Menia suppositis epulátur amazones armis
 Tū vero intentos vultus/ac pectora vlixes
 Prelibat visu: sed nox illata fefellit
 Lumína:et extemplo latuít mensura iacétis:
 Et tamen erectūq; genas oculisq; vaganté:
 Nullaq; virginei seruantem signa pudoris
 Defigit:comitiq; obliquo lumíne monstrat.
 Qué nisi precipitem blando cóplexa moneret:

Meotis
Scyte &
gete
Amazonesi

STATII ACHILLEIDOS

Deidamia sinu:nudataq; pectora semper/
 Exertaq; manus/humerosq; in veste teneret:
 Et prodire thoris:& poscere vina vetaret:
 Sepius et fronti crinale reponeret aurum:
 Argolicis ducibus iã tunc patuisset achilles.
 Ut placata fames epulis bis terq; repositis:

Lycomedes Rex prior alloquitur:paterisq; hortatur achiuos.
 ad græcos.

Inuideo vestris(fateor)decor inclyte gentis
 Argolice ceptis. vtinã mihi fortior ætas:

Dolopes.

Queq; fuit:dolopas quũ scyria littora adortos
 Perdomui:fregiq; vadis:que signa triumphi
 Vidistis cellas murorum fronte carinas.
 Salm si soboles:aptam quã mittere bello
 Possem plena forent mihi gaudia :nãq; iuuarem.
 Nunc ipsum/viresq; meas/et cara videtis
 Pignora qñ novos dabit hec mihi turba nepotes
 Dixerat:et solers arrepto tempore vlixes:
 Haud spernenda cupis:quis ei nõ visere gētes
 Innumeras:variosq; duces:atq; agmina regũ
 Ardeat: omne simul roburq; decusq; potētis
 Auropę meritos vltro iurauit in enses:
 Rura vrbesq; vacant:mōtes spoliāuimus altos
 Omne fretũ longa velorũ obtexitur vmbra
 Arma patres tradunt:ruiť irreuocata iuuetus

Non alias vnq̃ tantæ data copia famæ
 Fortibus: aut cāpo maiore exercita virtus.
 Aspicit intentū/vigiliq̃ hec aure trahentem
 Quom paueant aliæ: demissaq̃ lumina flectant:
 Atq̃ iterat. quisquis proauis/et gēte superbus:
 Quisquis equo/iaculoq̃ potens: qui p̃ualet arcu:
 Omnis honos illic: illic ingentia certant
 Nomina: vix timide matres: vix agmina cessant
 Virginea. multum steriles damnatus in annos
 Inuisusq̃ deis: si quē hec noua gloria segnem
 Præterit. exisset stratis: nisi prouida signo
 Deidamia dato cunctas hortata sorores
 Liq̃uisset mensas ipsum cōplexa: sed heret
 Respiciens ithacum: cetūq̃ nouissimus exit. Ithacus
 Ille equidem incepto paulū sermone remisit/
 Pauca tamē iungens: at tu trāquillus in alra
 Pace mane: carisq̃ para connubia natis:
 Quas tibi sidereis diuarum vultibus equas
 Sors dedit: vt me olim tacitū reuerentia tangit
 His decor est formę species permixta virili.
 Occurrit genitor: quid? si bacchea ferentes
 Orgia: palladias aut circū videris aras.
 Et dabimus: si forte nouus cunctabitur auster.
 Excipiunt cupidi: et tacitis spes addita votis.

STATII ACHILLEIDOS

Cetera depositis lycomedis regia curis
Trāquilla sub pace silet: sed longa sagaci
Nox ithaco: lucēq; cupit: sōnoq; grauat.

Agirtes et diomedes Vix dum exorta dies: et iā comitatus agyrte
Tytides aderat: predictaq; dona ferebat.

Sciriades Nec minus egressē thalamis scyriades ibāt
Ostentare choros: promissaq; sacra verendis

Hospitibus. nitet ante alias. regina/comesq;

Pelides. quales sicut sub rupibus ethne

Nayades ethneas interq; diana feroxq;

Proserpina Pallas/& elysii lucebat sponsa tyranni.

platonis
vxor

Iāq; mouēt gressus: thyasisc; hismenia buxus

Signa dedit: quater era rheē: quater euchia pulsāt

Terga manu: variosq; quater legere recursum

Tunc thyrsos pariterq; leuāt: pariterq; reponūt:

Choreg di- Multiplicantq; gradum: mō quo curetes in actu

uerse

Curetes

Samothra-
ces

Quoq; pii samothraces eunt. nūc obuia versæ

Pectine amazonio: mō quo citat orbe lacenas

Delia. plaudentesq; suis intorquet amyclis.

Tunc vero tūc precipue manifestus achilles

Nec seruare vices: nec iungere brachia curat:

Tunc molles gressus/tunc aspernatur amictus

Plus solito: rupitq; choros: et plurima turbat.

Sic indignantē thyrsos/acceptaq; matris

Tympana iā tristes spectabāt penthea thebe.
 Soluuntur laudata cohors: repetuntq; paterna
 Līmina: vbi in medie iam dudū sedibus aulæ
 Munera virgīneos vīsus tractura locarat
 Tytides signū hospiciī/precīūq; laboris:
 Hortaturq;/legāt:nec rex placidissimus arcet
 Heu simplex/nimīūq; rudis: quī callida dona/
 Graiorūq; dolos/varīūq; ignorat vlixem.
 Hīnc aliā/quas sexus iners/naturaq; ducit:
 Aut theretes thyrsos: aut respondētia tentant
 Tympana: gemmatis aut cingunt tēpora vittis.
 Arma vident: magnoq; putāt donata: parentī.
 At ferus eacides radiantem vt cominus orbem
 Celatū pugnīs/seuis et forte rubentem
 Bellorum maculis acliuē conspīcit hastam:
 Infremuit: torsitq; genas: & fronte relicta
 Surrexere comæ: nūq; mandata parentis:
 Nūq; occultrus amor: totoq; in pectore troia est
 Vt leo materno cū raptus ab vbere mores
 Accepit: pestiq; iūbas: hominēq; vereri
 Edidicit: nullasq; ruit nisi iussus/in tras:
 Sī semel aduerso radiavit lumine ferrum:
 It iurata fides: domitorq; inimicus: in illum
 Prima fames: timidoq; pudet seruire magistro.

1 nebræ

Exclama-
 tio auctoris
 q nō norat
 astutiā vli-
 xis.

STATII ACHILLEIDOS

Ut vero accessit propius: luxq; emula vultum
 Reddidit: et similem tandem se vidit in auro:
 Vlīx ad achillem Horruit: erubuitq; simul. tūc acer vlīx
 Admotus lateri submissa voce: quid heres?
 Scimus: ait: tu semiferi chironis alumnus:
 Tu cæli pelagiq; nepos: te dorica classis/
 Te tua suspensis expectat grecia signis:
 Ipsaq; iā dubiis mutant tibi pergama muris:
 Exhortatō Eya age rumpe moras: sine perfida palleat ida:
 Et iuuēt hec audire patrē: pudeatq; dolosam
 Sic pro te timuisse thetīm. iam pectus amictu
 Agyrtēs Laxabat: quō grande tuba sic iussus agyrtes
 Insonuit: fugiunt despectis vndiq; donis
 Implorantq; patrē cōmotaq; prelia credunt.
 Illius intactæ cecidere a pectore vestes:
 Iā clypeus/breuiorq; manu consumitur hasta.
 Ithacus Mira fides ithacumq; humeris excedere visus
 Etholus Etholumq; ducem: tantū subita arma/calorq;
 Martius horrenda confundit luce penates
 Immanisq; gradu ceu protinus hecōra poscēs
 Virgo pele- Stat medius trepidante domo: peleia virgo
 ia achilles ē Queritur: ast alia plangebāt parte reiectos
 Deidamia dolos/cuius cum grandia primum
 Lamenta/et notas accepit pectore voces:

LIBER QVARTVS

Hefit: et occulto virtus infraſta dolore:
 Dimittit clypeū: regifq; ad lumina verſus
 Attonitū fatiſ/inopinaq; monſtra pauentem
 Sicut erat/ mediis lycomedem affatur in armis:
 Me tibi care pater (dubium dimitte timorē)
 Me thetyſ alma dedit: te pridē tāta manebat
 Gloria: queſitum danaīſ tu mittiſ achillem:
 Gratioreſ magno (ſi faſ dixiſſe) parente/
 Et dolci chirone mihi: ſed corda parumper
 Huc aduerte libenſ: atq; haſ bonus accipe voceſ
 Te peleuſ nato ſocerum & theriſ hofiſita iungūt: Achilleſ ſe
laudat
 Allegantq; ſuoſ vtroq; a ſanguine diuoſ:
 Vnam virgineo natarum ex agmine poſcunt.
 Daſ ne? an noſ humileſ tibi degeneretq; videmur:
 Nun renuiſ: iunge ergo manuſ: et cōcipe feduſ
 At ignoſce tuiſ: tacito nam cognita furto
 Deidamia mihi: quiſ enim hiſ obſtare lacertiſ:
 Que potuit noſtraſ poſſeſſa euadere flāmaſ:
 Me luere iſta iube: pono arma: & reddo pelagiſ
 Et maneo. quid triſte fremiſ: quid lumina mutāſ:
 Iam ſocer eſ: natū ante pedeſ proiecit: & addit:
 Iamq; ayuſ: imitiſ quotienſ tractabitur enſiſ:
 Turba ſumuſ: tunc et danaī per ſacra/fidemq;
 Hoſpiciū/blanduſq; precū cōpellat vlixeſ.
di

STATII ACHILLEIDOS

Ille et si care comperta iniuria nata:

Et rhetidis mandata mouent:prodiq; veretur

Vrgebatur
achilles in
bellū troia-
num ire.

Depositū tam grande deq;tamen obuius iræ

Tot metuit fatis:argiuaq; bella morari.

Fac velit:ipsam illic matrē spreuisset achilles.

Nec tamē abnueret genero se iungere tali:

Vincitur:arcanis effert pudibunda tenebris

Deidamia gradum:veniā nec protinus amens

Credit:&opposito genitorem placat achille.

Nūcius ad
thessaliā

Mittitur:emoniam magni qui pelea facti

Impleat.et classē/ comitesq; in prelia poscat.

Auxiliū ly-
comedis

Nec non et geminas regnator scyrius alnos

Deducit genero:viresq; excusat achiuis.

Tunc epulis cōsumpta dies:tandēq; receptū

Fedus:&intrepidos nox cōscia iungit amātes.

Xantus
Ida

Illius ante oculos noua bella:&xātus:&ida.

Argoliceq; rates.atq; hec iam cogitat vndas:

Auroramq; timet:carā ceruice mariti

Fusa noui lachrymas iam soluit: et occupat artus

Aspiciā ne iterū:meq; hoc in pectore ponam

Ecide:rursusq; tuos dignabere portus:

An tumidus teucrosq; lares/&capta reportās

Pergama virginee:nolis meminisse latebrę:

Quid precer:heu timeā ne pri⁹:qd ve āxia mādē?

LIBER QVARTVS

Cul vix flere vacat modo: te nox vna deditq;

Inuiditq; mihi. thalamis hec tempora nostris?

Hic ne est liber hymen: o dulcia furta/dolitq;

O timor: eripitur misere promissus achilles.

Verba puel
le

Ineq; enim tatos ausim reuocare paratus

I cautus: nec vana tethim timuisse memeto.

I foelix: noxterq; redi: nimis improba posco:

Ia te spectabunt lachrymis/planctuq; decore

Troades: oprabuntq; tuis dare colla lacertis:

Et patriam pensare thoris: aut ipsa placebit

Tyndaris incesta nimium laudata rapina.

Tindaris
Helena

Ast ego vel prime puerilis fabula culpe

Narrabor famulis: aut dissimulata latebo.

Deidamia
vult belli
cões fieri si
cut achilles
fuit cões ar
mog: mola
lium

Quinage duc comite: cur non ego martia tecum

signa feram: tu pensa manu/baccheaq; mecum

Sacra (quod infelix non credet troia) tulisti.

Attamen hunc: quem mesta mihi solatia linquis:

Hunc sub corde tene: & misere concede precanti

Hoc solum: pariat neque tibi barbara coniunx:

Nequa det indignos thetidi captiua nepotes.

Talia dicentem non ipse immotus achilles

Solatur: iuratq; fidem: iurataq; fletu

Spodet: & ingentes famulas: captumq; reuersus

Ilion/ & phrygie promittit munera gaze.

Ilion

dii

STATII ACHILLEIDOS

Irrita ventose rapiebant verba procelle.

¶ Argumētū quinti libri achilleidos
Nauigat ad troiā quinto fatalis achilles.

Dardanii memoratq; ithacus primordia belli

Ille sed oenidem vite/morūq; docebat

Cruda rudimenta. dederat que semiuir acer

Et laertiadem: fluctus sulcante carina.

¶ Statii papinii achilleidos Liber quintus

EXiit implicitū tenebris humentibus orbem
Oceano prolata dies: genitorq; corusce

Lucis adhuc hebetē vicina nocte leuabat/

Et nondū excusso rorantem lampada ponto:

Et iā punicea nudatū pectora palla

Insignemq; ipsis que prima inuaserat armis

Eacidem quippe aura vocat: cognataq; suadēt

Equora prospectant iuuenē, cūctiq; ducēq;

Nil ausi meminisse palā. sic omnia visu

Mutatus rediit: ceu nunq; scyria passus

Littora peliaco raptus descēdat ab antro.

Tunc ex more deis ita nāq; monebat vlixes

Equoreis austrisq; litat: fluctuq; sub ipso

Ceruleum regem tauro veneratur auumq;

Nerea: vittata genitrix placata iuuenca est

Hic spumante salo iacient tumida exta profatur:

Nereus

LIBER QVINTVS

Paruimus genitrix (quæ haud toleranda iubebas)
 Paruimus nimirum: bella ad troiana/rateque
 Argolicas quesitus eo: sic orsus: et alno
 Insiluit: penitusque notho stridente propinquis
 Arripitur terris: et iam ardua crescere nubes
 Incipit: & scyros longe discedere pontho
 Turre procul summa lachrymis comitata sororum
 Confessumque tenens/et habentem nomina pirrhū Pirthus
 Pedeabat coniunx: oculisque in carbasa fixis
 Ibat: et ipsa fretum/ & puppim iam sola videbat.
 Ille quoque obliquos dilecta ad menia vultus
 Declinat: viduamque domum: gemitusque relinquit
 Cogitat: occultus sub corde renascitur ardor:
 Datque locum virtus. sensit laetius heros.
 Herentem: et placidis aggressus flectere dictis.
 Te ne (inquit) magne vastator debite troiae
 Quæ danaum classes: quæ diuina oracula poscunt
 Erectumque manet referato limine bellum:
 Callida femineo genitrix velauit amictu:
 Comisitque vllis tam grandia furta latebris:
 Sperauitque fidem nimis o suspensa/nimisque
 Mater: an hec virtus tacita torperet in umbra:
 Que vix audito litui clangore refugit
 Et tethin: & comites: & quos suppresserat ignes.
d iii

STATII ACHILLEIDOS

Nec nostrū est: q̄ in arma venis: sequerisq̄ p̄cātes.
 Venisses vltro. quē talibus occupat heros
 Eacides: longū est resides exponere causas
 Maternūq̄ nephas: hoc excusabitur ense
 Scyros: et indecores fatorum crimina cultus
 Tu potius (dum lene fretū: zephirisq̄ feruntur
 Carbasa q̄ danais tanti primordia belli:
 Ede. licet iustas hinc sumere protinus iras.
 Hic ithacus paulū repetitō longius orsu:

Causa belli
 troiani &
 initium.

Indiciū pa
 ridis

Fertur in hectorea: si talia credimus: ora
 Electus formæ certamina soluere pastor
 Sollīcitas tenuisse deas: nec torua mineruæ
 Ora: nec etherei germanam regis amico
 Lumine: sed solam nimium vidisse dionem
 Atq̄ adeo lis ista tuis exorta sub antris:
 Consilio superum dū pelea dulce maritat.
 Pelion: et nostris iā tunc promitteris armis
 Ira quatit victas: petit exitialia iudex
 Premia: raptori faciles monstrantur amyce.
 Ille phryges lucos matris penetralia cedit
 Turrigere: vetitasq̄ solo procūbere pinus
 Precipitat: terrasq̄ freto delatus acheas
 Acheus
 Hospitis atride pudet heu: miseretq̄ potētis
 Europæ spoliat thalamos: helenaq̄ superbus

LIBER QVINTVS

Nauigat: & captos ad pergama deuehit argos:

Inde dato passim varias rumore per vrbes

Vndiq; / inexciti sibi quisq; / & spõte coimus

Vltiores: quis enim genialia federa rumpi

Capta dolis / faciliq; trahi cõnubia raptu

Ceu pecus / armetũ ve: aut viles mellis aceruos

Perferat: hec etiã fortes iactura moueret.

Non tulit insidias diuũ imperiosus agenor:

Agenor

Mugitusq; sacros: & magno numine vectã

Quesiit europã: aspernatuq; tonantẽ est

Europa

Vt generũ. raptã & cythico de littore prole

Non tulit oetes: ferroq; & classe secutus

Oetes

Semideos reges / & iturã in sydera puppim

Medea

Semidei

Nos phryga semiuirũ portus & littora circum

Argolica incestu volitantẽ puppe feremus:

Vsq; adeo nusq; arma / & equi fretaq; inuia gratis

Quid: si nunc aliquis patriis rapturus ab oris

Deidamian eat: patriãq; a sede reucllat

Artonitã / & magni clamantẽ nomẽ achillis:

Illius ad capulũ rediit manus: & simul ingens

Impulit ora rubor: tacuit ptentus vlixes.

Excipit oenides: quin o dignissima celi

Progenies ritusq; tuos elementaq; prime

Indolis: & valida mox accedente iuuenta

d iiii

STATII ACHILLEIDOS

Que solitus laudū tibi semia pādere chirō:
 Virtutisq; aditus: quas mēbra augere per artes
 Quas nimiū foris multūq; fauētibus ede.
 Sit precū lōgas penitus quelisse per vndas
 Scyron: & his armis primū intendisse lacertos.
 Quē pigeat sua facta loqui: tamen ille modeste
 Inchoat ambiguus paulum/propiorq; coacto.
 Dicor & in teneris/& adhuc crescētib; annis
 Thessalus: vt rīgido senior: me mōte recepit:
 Non vllas ex more dapes habuisse: nec vllis
 Vberibus faciāsse famem: sed spīssa leonum
 Viscera semianimesq; libēs traxisse medullas
 Hec mihi prima seres: hec leti munera bacchi
 Sic dabat ille pater. mox ire per auia secum
 Lustra gradu maiore trahens: visisq; docebat
 Arridere feris: nec fracta ruentibus vndis
 Saxa: nec ad vasse trepidare silentia siluæ.
 Iam tunc hasta manu: iā tunc ceruice pharetræ:
 Et ferri properatus amor durataq; multo
 Sole/geluq; cutis. tenero nec flexa cubili
 Mébra: sed ingenti saxum cōmune magistro.
 Vix mihi bis senos annorum torserat orbes
 Vita rudis. volucres cum iā preuertere ceruos:
 Et laphytas cogebat equo: premissaq; cursu

Vita achil-
 lis in domo
 chironis

Laphyte

LIBER QVINTVS

Tela sequi. sepe ipse gradu me prepete chíron
 (Dum velox ætas) campis admissus agebat
 Omnibus exhaustūq; vago per gramia passu
 Laudabat gaudens: atq; in sua colla leuabat.
 Sepe etiā primo fluuii torpore iubebat
 Ire super: glaciemq; leui nō frangere plāta
 Hoc puerile decus: quid nūc tibi prelia dicam
 Siluarū: & vacuos. seuo iā murmure saltus:
 Nunq̃ ille imbelles offea per auia lynces
 Sectari: aut timidas passus me cuspide damas
 Sternere: sed tristes turbare cubilibus vrsas
 Fulmineosq; suos: et sicubi máxima tigris:
 Aut subducta iugis fete spelunca leeng.
 Ipse sedens vasto facta expectabat ab antro:
 Si sparsus magno remeassem sanguine: nec me
 Ante nisi inspectis admisit ad oscula telis.
 Iamq; ad ensiferos vicina pube tumultus
 Aprabar: nec me vlla feri mauortis imago
 Preterit: didici: quo peones arma rotatu:
 Quo magete sua gela citent: quo turbine cestū
 Sauromate: falcemq; getes: arcumq; gelonus
 Tenderet: & flexe balearius aëtor habenæ
 Quo suspenſa trahens libraret vulnera tortu:
 Inclusum quotiens distringeret aera gyro.

Offea aloſſa

Tigris

Peones
Magete

Sauromate
Getes
Gelonus

STATII ACHILLEIDOS

Vix meōrē cūctos(et si modo gessimus)adus
 Nunc docet ingenti saltu me iungere fossas:
 Nunc caput aerii scandentē prendere mōtis
 Quo fugitur per plana gradu:simulacraꝓ pugne
 Excipere immēsos curuato vmbone molares:
 Ardentes intrare casas:peditēꝓ volentes
 Sistere quadriiuges. memini:rapidissimus ibat
 Imbribus assiduū pastus/nīuibusꝓ solutis
 Sperchios:etulsasꝓ trabes/& saxa ferebat:
 Quū me ille immissum qua seuior ipetusvnde:
 Stare iubet ꝓtra:tumidosꝓ repellere fluctus:
 Quos vix ipse gradu toriens obstāte tulissem
 Strabā equidē:nec me referebat:ꝓcitus amnis:
 Et late caligo vie:ferus ille minari
 De super incūbens: verbisꝓ|vrgere pudorē:
 Nec nisi iussus abí.sic me sublimis agebat.
 Gloria:nec duri tanto sub teste labores.
 Nā procul oebalios in nubila cōdere discos.
 Et liquidā nudare palen:& spargere cestus
 Ludus erat/requiesꝓ mihi.nec maior in istis
 Sudor apollineo q̄ fila sonantia plectro
 Quū quaterē:priscosꝓ virū mirarer honores
 Quin etiā succos/ atꝓ auxiliantia morbis
 Gramina:quo nimius starꝓ medicamine sanguis:

pale:palesꝓ
 palestra.

LIBER QVINTVS

Quid faciat sōnos:quid hiātia vulnera claudat:
Que ferro cohibenda lues:que cederet herbis
Edocuit: monitusq; sacre sub pectore fixit
Iussit: qua peliācis dare iura verenda
Gentibus atq; suos solitus placare bimēbres
Haftenus armorum comites elemēta meorū
Et memi:& memisse iuuat:scit cetera mater
Aura silet:puppis currens ad littoravenit.

¶ Opera statiana

Tanq̃ gemma nitens hoc orbe papinius extat
Qui siluas cecinit/ thebanaq; bella corhurno
Altisono: et duri primeuum tempus achillis.
Et nisi crudeli preuētus morte fuisset
Statius/ a forti cesum cecinisset achille
Hectora:et in paridis finisset proditiōe.

¶ Errata hui⁹ libri que in nonnullis minime reperiūť.
Primo in tertio versu.v.folii poniť modis pro modū
Itē in prima anotatiōe .vi.folii actē pro acusatius ē.
Item in fine eiusd̃ nicomedis pro licomedis. Item in
oġtauo sub ānotatiōe scyros/littore p littoree.
Itē secūdo codice forans p formas Item in primo
folio.iii.codicis/ secundū melius legēdū est facundū.
Itē eođ gradivas p grauidas.

¶ Textus tamē ppter littere in litterā trāsmutatiōē/
aut trāspōitiōē obscurior nō efficiet Nullāq; sermo
nis ābiguitatē legētib⁹ & pauca callētib⁹ relinquet.

Hoc volumē pro Iohanne Petit in bellouisu
Impressū fuit. Anno ab incarnatiōe Dñi
Millesimo quingētesimo .vi. Mense nouē
bri Die.xxi.

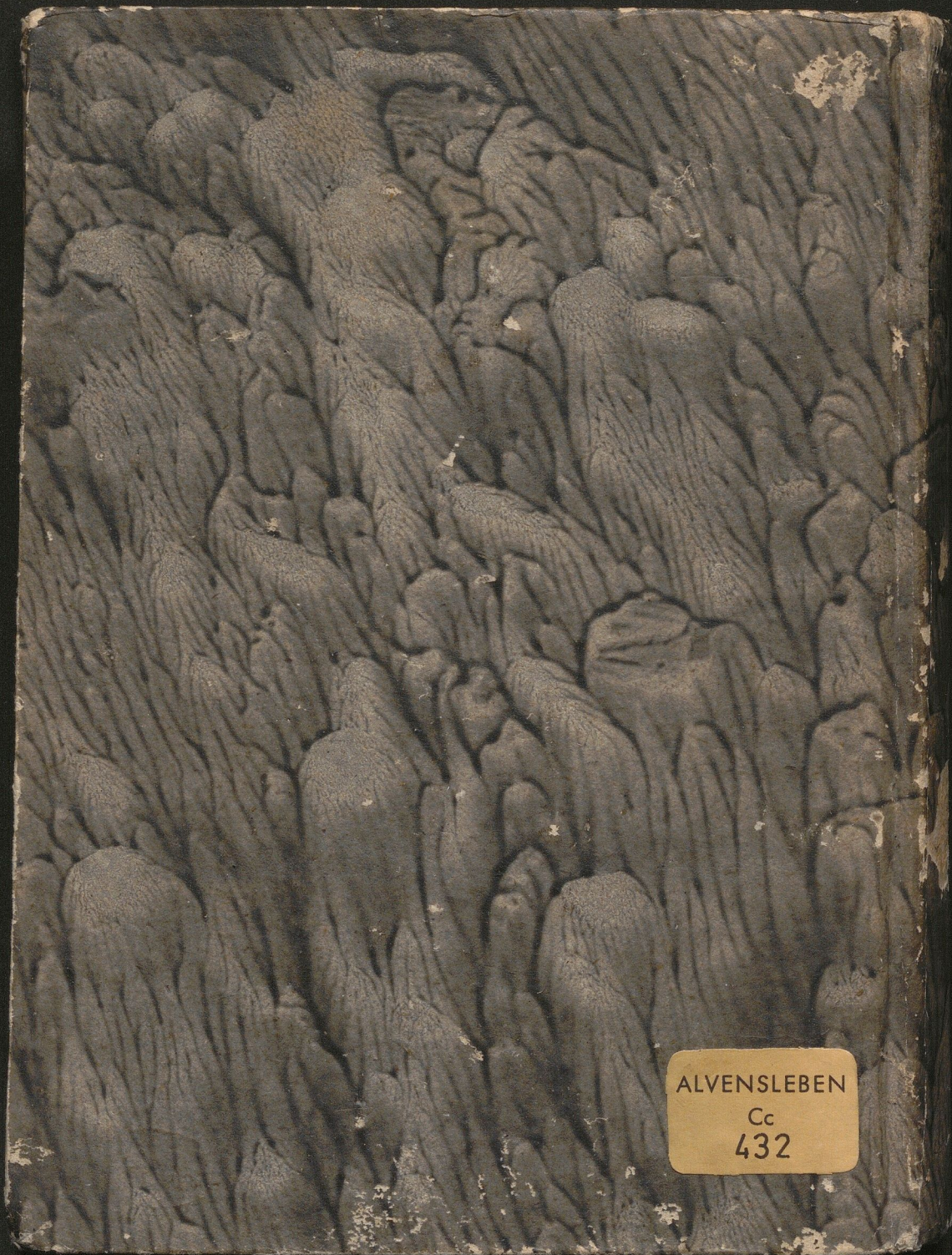
Was dar Linderle de naturs in gotlyker seke
 Dat goedes geyst bann all mycht en mycht
 Dat is idel afgoddis voozgar
 Dat sege ick dy al openbar
 De naturs yb ganz wordende
 Dem daniel yb se ganz voozgarne
 Dan den kofe geike yb se besken
 Dat se voozgarde geike mycht kan wick

dy
 82
 dely
 110
 110
 110
 110
 110
 110

So gott allme kennet gott
 mych undat nach also klor
 So gott wiet to xpi also gott
 eard mot wietdine altes flossers oebott
 Noe kan me to on mycht ommyt
 dat klyt gott arbrigt off veninge / dier
 to ganz londerst in sy gule
 myt oere oere vutis wills in sy hande
 Is better dem wiet dize wiet
 Heis dem wiet dize wiet
 Noe dert to ene wiet
 wo dert to ene wiet

De wiet to poud
 Dier dert to poud
 Dier dert to poud
 Dier dert to poud
 Dier dert to poud
 Dier dert to poud
 Dier dert to poud
 Dier dert to poud

ALVENSLEBEN

Cc

432

Memoria 1565
Statius in achilleide

